

Bilag 3: Forslag til behandling af høringsvarene til vækst- og udviklingsstrategien 2016-2019

Der er i alt modtaget 47 høringsvar til forslag til den regionale vækst- og udviklingsstrategi. Alle høringsvar kan ses i bilag 2. I denne oversigt er beskrevet de forslag, ønsker og opfordringer, der er i de 47 høringsvar. Oversigten indeholder også et forslag til behandling af høringsvarene, herunder om de har givet anledning til ændringer i den regionale vækst- og udviklingsstrategi. Undtaget fra oversigten er de forslag og ønsker, der vedrører erhvervsområdet eller de tværgående emner uddannelse, arbejdsmarked og yderområder. Disse emner er samlet i Vækstforums forslag til behandling.

Udgangspunkt for behandling af høringsvarene

Der er i forslaget til behandling af høringsvarene taget udgangspunkt i de tre principper, som drøftedes på mødet i udvalget for regional udvikling den 16. november 2015, og efterfølgende i regionens og kommunernes politiske koordinationsudvalg for Regional Udviklingsplan og planstrategier den 10. december 2015:

1) Fejl, mangler og uklarheder udbedres

Eventuelle fejl, mangler eller uklarheder som følge af kommentarerne i høringsvarene ændres i strategiforslaget.

2) Strategien tilføres ikke rangordning eller markeringer af bestemte byer eller områders generelle værdi i forhold til andre

Mange af strategiens indsatser sigter på at identificere lokale og regionale styrker og se dem i en regional udviklingssammenhæng. Arbejdet finder sted i samarbejde med de involverede kommuner og andre nøgleaktører og skal bl.a. bidrage til, at byer og områder finder nye muligheder og nye roller. Der er i forslaget til behandlingen af høringsvarene derfor lagt vægt på, at strategien ideelt ikke fastlåser områder og byers betydning i forhold til andre med rangordninger og faste definitioner af byer eller områders værdi i forhold til andre.

3) Ønsker om konkretisering af indsatser og samarbejde tages op i den planlagte opfølgning på vækst- og udviklingsstrategien

Udover de indsatser og samarbejder, der indgår i de kommende handlingsplaner på uddannelses-, erhvervs- og kulturområdet, vil Regionen og kommunerne i Syddanmark, som opfølgning på strategien styrke indsatsen yderligere med en fælles aktionsplan, hvor der er aftalt tre aktivitetsspor:

- **Den byregionale indsats** skal skabe udvikling i hele Syddanmark gennem en sammenhængende indsats for både vækstområder og udfordrede områder, hvor man får udnyttet de forskellige styrker, der er i de forskellige områder i Syddanmark. Målet er at få udviklet attraktive og konkurrencedygtige byregioner. Som en del af indsatsen kan der supplerende udarbejdes en kommunal- regional udviklingsaftale for hver af de byregionale områder i Syddanmark (Sydvestjylland, Trekantområdet, Fyn og Sønderjylland), hvor konkrete samarbejdsprojekter, vidensprodukter og fælles indsatser kan aftales.
- **Indsatsen Syddanskernes liv** skal videreudvikle fælles viden om livsvilkårene i de syddanske kommuner, der kan fungere som beslutningsgrundlag for regional, by- regional og kommunal planlægning og politik. Indsatsen gennemføres i samarbejde med Danmarks Statistik og TRYGFonden.
- **Indsatsen om kvalificeret arbejdskraft** skal styrke dialogen mellem de eksisterende fora på områderne (Vækstforum, de regionale arbejdsmarkedsråd, KKR, Styregruppe for Syddansk Uddannelsesaftale mv.), og sikre en stærk og koordineret syddansk indsats mellem erhvervs-, uddannelses- og beskæftigelsesområderne, som bl.a. kan bringes i anvendelse i forhold til det statslige niveau.

Langt de fleste af høringsvarenes efterlysninger af konkrete indsatser vil kunne tages op i de etablerede fora på uddannelses- og erhvervsområdet eller under aktivitetssporene i aktionsplanen, såfremt der er enighed blandt aktørerne.

Oversigten følger overordnet strategiens opbygning i de 6 indsatsspor. For at lette overblikket over temaerne i de fremsendte forslag og ønsker er der indsat underoverskrifter. I venstre kolonne vises afsenderen, i midterste kolonne er afsenderens forslag beskrevet og i højre kolonne anføres forslaget til Regionsrådets håndtering, herunder om det giver anledning til ændringer i strategien (markeret med rødt).

Indhold

De indledende sider, mål og indsatsspor (s. 2-5).....	3
Viden i bevægelse (s. 6-7)	4
Mennesker med potentiale (s. 8-15)	6
Grønne muligheder (s. 30-37).....	9
Levende byregioner (s. 38-47)	11
Stærke forbindelser (s. 48-55)	15

De indledende sider, mål og indsatsspor (s. 2-5)

Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Esbjerg Kommune	<p>Esbjerg Kommune efterlyser en stærkere kobling mellem strategiens vision og tre mål til indsatssporene. I forhold til tyngden af resten af strategien foreslås der derfor følgende ændringer til de tre mål på side fire:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attraktiv: Syddanmark vil være på forkant med grønne og innovative løsninger, der gør at regionen bliver spændende at besøge, kan fastholde og tiltrække borgere og virksomheder, og har levende byer og landområder. • Aktiv: Syddanmark vil have aktive og sunde borgere, der uddanner sig, deltager på arbejdsmarkedet, engagerer sig i lokalområderne og starter nye virksomheder. Det forudsætter trygge rammer og et udsyn, der giver borgerne mulighed for at udvikle sig og bruge sine evner og talenter fuldt ud. • Produktiv: Syddanmark vil være hjem for konkurrencedygtige og produktive virksomheder, der arbejder ud fra en cirkulær tankegang. Det kræver adgang til en engageret, veluddannet og idérig arbejdsstyrke, en stærk fysisk og digital infrastruktur samt gode samarbejder inden for regionen og internationalt. 	<p>Visionen og de tre mål er fælles for alle seks indsatsspor, og alle indsatsspor skal bidrage til opfyldelsen af vision og mål. Derfor skal specifikke indsatsspor ikke fremhæves i målene.</p> <p>Region Syddanmark vurderer, at beskrivelsen af de tre mål kobler tilstrækkeligt til alle seks indsatsspor.</p> <p>Det foreslås, at internationalt samarbejde fremhæves under målet produktiv</p>
Vejle	<p>Vejle kommune bemærker, at selvom strategien omfatter et særskilt afsnit om byregioner, så er koordinering og samarbejde med kommuner og byregioner ikke tilstrækkelig indtænkt i de 6 indsatsområder, som strategien er bygget op om. Der refereres ikke til den indsats, som allerede er i gang ude i kommunerne, og som det vil være relevant at tænke ind i den regionale vækst- og udviklingsstrategi.</p>	<p>Strategien indeholder generelle indsatsområder og ikke konkrete indsatser igangsat af andre aktører. Den kommende aktionsplan lægger op til koordinering og samarbejde med kommunerne. Som en del af aktionsplanen lægges der også op til, at det er muligt at lave individuelle udviklingsaftaler for de enkelte byregioner, hvor der indgås aftale om samarbejde inden for alle indsatssporene i strategien.</p>
Odense Kommune	<p>Odense Kommune opfordrer til, at indsatsspor og geografi kobles tættere i den endelige udgave af vækst- og udviklingsstrategien</p>	
Landsbyforum i Sønderborg Kommune	<p>På side 5 ønskes der, at der bliver noteret indsatser omkring landdistriktsudvikling og sammenhængen mellem by og land (hinandens forudsætninger) som et spor.</p>	<p>Udviklingen af landdistrikter og sammenhængen mellem by og land er tænkt ind i indsatssporet "Levende byregioner", og det foreslås derfor, at der ikke ændres i strategiforslaget.</p>

Viden i bevægelse (s. 6-7)

Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Samarbejde om vidensudvikling		
Aabenraa Kommune Trekantområdet	Det foreslås, at der gennemføres et dialog møde inden rammerne for KONTUR fastlægges	De overordnede rammer for KONTUR er fastlagt i dialog med kommunerne. De ændringer, som årligt foretages, afspejler kommunernes kommentarer i den udstrækning, det er muligt. Region Syddanmark giver gerne en præsentation af KONTUR.
Aabenraa Kommune	Det foreslås, at der gives en præsentation af kontur analyserne	
KKR	I forhold til vidensudviklingen finder KKR Syddanmark, at der er behov for en tættere politiske dialog på tværs af de politiske fora, der har fokus på udvikling af uddannelsesområdet, arbejdsmarkedsområdet, erhvervsområdet og sundhedsområdet.	Et af de aftalte aktivitetsspor i den fælles kommunale og regionale aktionsplan er kvalificeret arbejdskraft, hvor der netop er fokus på at sikre en stærk og koordineret syddansk indsats mellem erhvervs-, uddannelses- og beskæftigelsesområderne. I koordinationsudvalgets opfølgning på aktionsplanen kan behovet for en yderligere tværgående udvikling drøftes.
Odense Kommune Vejle Kommune KKR Aabenraa Kommune Byregion Fyn	Der opfordres til at analyser i højere grad afstemmes og udvikles sammen med kommunerne/byregionerne, så vidensudviklingen tager udgangspunkt i kommunernes behov	Som en del af den fælles kommunale og regionale aktionsplan lægges der op til, at det er muligt at lave individuelle udviklingsaftaler for byregionerne, hvor der kan tages en dialog om særlige vidensefterspørgsler i den enkelte byregion
KKR	Der bør arbejdes for bedre adgang til data om patientforløb. Kommunerne har brug for tilstrækkelig adgang til data om indlæggelser og grundlag for opkrævning af kommunal medfinansiering.	Region Syddanmark er enig i, at der er brug for et tæt samarbejde på tværs af de tre sektorer, og at der bør samarbejdes om data. Sundhedsaftalen 2015-18 danner rammen om samarbejdet og heri indgår også ønsker om at samarbejde om data. Det forudsætter, at kommunerne registrerer egne data, så der også kan sammenlignes på tværs af kommuner.
Efterspørgsel på analyser		
Odense Kommune	Kommunen foreslår, at regionen medvirker til at kvalitetssikre kommunernes analytiske grundlag for de lokale erhvervsudviklingsstrategier – og derpå bidrage til at støtte kommunerne i dyrkelsen af egne styrker. På den vis ville man kunne skabe større fælles retning og mere fokuserede, tungere fælles indsatser	Region Syddanmark udarbejder en række årlige analyser, der følger udviklingen og de bevægelser, der sker regionalt og lokalt. Flere kommuner har tilkendegivet, at de anvender publikationerne som en del af vidensgrundlaget bl.a. for deres erhvervsstrategier og planstrategier. Region Syddanmark er åben for en dialog om yderligere vidensbehov, der kan bidrage til at skabe en styrket fælles indsats.
Billund Kommune	Kommunen opfordrer til, at Regionen opbygger viden omkring det, der ikke er helt så målbart, og som er mere fremadrettet, og som kan hjælpe den enkelte kommune med at finde frem til, hvad netop den skal sætte fokus på for at få f.eks. pendlerne til at bosætte sig her og få de unge til at vende tilbage efter endt uddannelse. Der ønskes fokus på hvad kommunen skal kunne tilbyde for at være en attraktiv bosætningskommune	Som en del af den fælles kommunale og regionale aktionsplan lægges der op til, at det er muligt at lave individuelle udviklingsaftaler for byregionerne, hvor der kan tages en dialog om vidensbehovet i den enkelte byregion eksempelvis ift. grænseoverskridende analyser af byer, Kontur, analyser af bosætning, relationer mellem by og land samt analyser af dimensioner i områdets attraktivitet.
Aabenraa Kommune	Kommunen ønsker en ny analyse af relationerne mellem byerne, som er grænseoverskridende. Vi kunne ønske os en ny analyse af relationerne mellem byerne, som er tilsvarende grænseoverskridende, hvor Flensborg og de andre grænsenære tyske byer indgår.	I den fælles regionale og kommunale aktionsplan er der derudover allerede nu planlagt en undersøgelse af syddanskernes liv, som også vil give viden om syddanskerens og det gode liv på landet og hvad der har betydning for borgernes tilfredshed.
Landsbyforum sønderborg Kommune	Under indsatssporet viden i bevægelse ønskes <ul style="list-style-type: none"> en indsats omkring: "udvikling af større viden og forståelse for det gode liv på landet" By-, landsbyer og landskabsanalyser, der kan understøtte samskabelse mellem land, by, det offentlige og erhvervslivet samt bidrage til at bevare og udvikle naturen i hele Syddanmark. 	Analyser af byer af forskellige størrelser er en indsats i strategien, der kan udvikles i samarbejde med kommunerne.

Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Trekantområdet	Det vil være hensigtsmæssigt hvis KONTURdata også blev systematiseret og offentliggjort på byregionsniveau, herunder for Trekantområdet.	Udarbejdelsen af KONTUR 2015 omfatter allerede en KONTUR for Trekantområdet, som en del af byregioninitiativet i Den Regionale Udviklingsplan. Den forventes offentliggjort i starten af 2016.
Generelle kommentarer ift. analyser		
Odense Kommune Byregion Fyn	Der ønskes, at analysernes grunddata stilles til rådighed i det omfang det er muligt	En del data er allerede tilgængelige i Talbanken på Region Syddanmarks hjemmeside, andre er offentligt tilgængelige grunddata. Udvikling af talbanken vil fortsat være en del af indsatsen under indsatssporen "viden i bevægelse".
Odense Kommune	Kommunen ønsker fokus på, hvordan viden påtænkes at blive sat i spil, så den bruges aktivt til at påvirke udviklingen til gavn for borgere både lokalt og regionalt. Desuden foreslår kommunen et "ungepanel", der kan stille skarpt på det at være ung, både lokalt og regionalt.	Som en del af den fælles regionale og kommunale aktionsplan kommer der en undersøgelse af syddanskernes liv, hvor der vil være grundlag for at udvikle viden om forskellige aldersgruppers tilfredshed med centrale aspekter i livet.
Landsbyforum Sønderborg Kommune	Under indsatssporet viden i bevægelse ønskes at Region Syddanmarks Borgerpanel inkluderer formelle lokalråd/landsbylaug/landsbyråd, som repræsentanter for borgerne i de pågældende landsbyområder	Indsamling af data i Borgerpanelet sikrer en repræsentativ undersøgelse, og dermed også at borgere i landsbyområder er repræsenteret. En fravigelse af denne indsamlingsmetode vil mindske muligheden for at komme med resultater, der er repræsentative for hele Syddanmark.

Mennesker med potentiale (s. 8-15)

Sundhed (s. 11)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Konkrete spørgsmål til Regionens indsats på sundhedsområdet		
Haderslev Kommune	I forhold til sundhedsområdet, så er det et akut og centralt ønske fra Haderslev Kommune at der etableres en regionalt drevet/støttet sundhedsklinik i tilknytning til det kommende sundhedscenter i Haderslev.	Region Syddanmark og Haderslev kommune har drøftet de faglige perspektiver på administrativt niveau. Den videre afklaring på politisk niveau må afventes drøftelserne om perspektiver for initiativer på skadeområdet, som en del af Regionsrådets udmøntning af besparelser på skadeområdet i forbindelse med budgetlægning for 2016.
Kommentarer til strategiens beskrivelse af sundhedsindsatsen		
Sønderborg Kommune	Sønderborg Kommune mener ikke, at "et godt helbred er en forudsætning for et godt liv", som der står skrevet i indledningen til dette afsnit. Borgere med sygdom og handicaps kan sagtens have et godt liv. Det anbefales, at sætningen omformuleres og blødes op således at det fremgår at et godt helbred er en af flere faktorer der støtter op om et godt liv. Derudover opfordres til, at hele afsnittet skrives i et resourcesprog fremfor et mangelsprog.	Region Syddanmark er enig i Sønderborg Kommunes bemærkninger om den indledende sætning til afsnittet "Et sundt og aktivt liv". Sundhedsafsnittet fokuserer allerede på gevinsten ved en sundere befolkning, og det vurderes derfor ikke, at det er nødvendigt med yderligere ændringer. Det foreslås, at den indledende sætning til afsnittet "Et sundt og aktivt liv" ændres
Esbjerg Kommune	Kommunen savner fokus på Region Syddanmarks Psykiatris udfordringer samt på borgere med psykiatriske lidelser. Esbjerg Kommune mener, at delmålene under indsatssporet bør have større opmærksomhed på fælleskommunale forhold og samarbejdet de 22 kommuner imellem. Derfor ønskes et øget fokus på det kommunale sundhedsvæsen samt en større og tydeligere snitflade mellem strategien og Sundhedsaftalen 2015-2018.	Sundhedsafsnittet i strategien har kun de elementer fra sundhedsaftalen, som spiller særligt sammen med regional udvikling. For en fyldestgørende beskrivelse af hele regionens samarbejde med kommunerne på sundhedsområdet henviser Region Syddanmark derfor til Sundhedsaftalen.
Trekantområdet	I forhold til indsatsområder indenfor sundhed opfordrer Trekantområdet Danmark til, at der i større omfang blev taget udgangspunkt i den sundhedsaftale der er indgået mellem Region Syddanmark og de 22 kommuner, fremfor primært visionen for det regionale sygehusvæsen.	Indsatsområderne i strategiens sundhedsafsnit har en større bredde og involverer flere aktører end sundhedsaftalen, hvilket er grunden til, at afsnittet tager udgangspunkt i Region Syddanmarks sundhedsvision.
Generelle kommentarer til Region Syddanmarks indsats på sundhedsområdet		
FOA	FOA opfordrer til, at arbejdsgivere overbevises om, at det kan betale sig at have et godt arbejdsmiljø, herunder også på de offentlige arbejdspladser.	Et godt arbejdsmiljø er centralt for Region Syddanmark. I klima- og bæredygtighedsstrategiens indsatsområde for social bæredygtighed ligger hovedvægten på regionens aktiviteter internt i organisationen, hvor der er indsatser ift. sygefravær og trivsel, medarbejderinvolvering, medarbejdertilfredshed og arbejdsmiljø.
Bramming Lokalråd	Vi vil opfordre til at der laves en risikovurdering og efterfølgende en samlet plan over det beredskab der er til rådighed når store ulykker indtræder eller orkanen kommer ind fra vest.	Alle myndigheder skal have et beredskab, så de kan opretholde deres vigtigste funktioner i tilfælde af ulykker og kriser. Region Syddanmark har derfor udarbejdet en beredskabsplan, der er en kombineret generel beredskabsplan, sundhedsberedskabsplan og præhospital plan. Planlægningen bygger på nationale sikkerheds- og beredskabsmæssige trusselsvurderinger samt lokale risiko- og sårbarhedsvurderinger.

Uddannelse (s. 12-15)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Konkretisering		
Fredericia Kommune	Det bemærkes at afsnittet "Unge i uddannelse" er for ukonkret. Der opfordres til, at afsnittet udbygges med konkrete forslag til indsatser.	Som opfølgning på vækst- og udviklingsstrategiens afsnit om uddannelse udarbejder regionsrådet og Syddansk Uddannelsesaftale en handlingsplan for 2016-2017, hvor indsatsen for de kommende to år vil blive udfoldet yderligere.
Odense Kommune	Der savnes flere konkrete tiltag, fx mere konkrete forslag til, hvordan man understøtter, at forudsætningerne er på plads, hvordan man understøtter en bedre uddannelsesstart etc.	
Trekantområdet	Der opfordres til, at Trekantområdets indsatser inden for uddannelsesområdet afspejles i den regionale vækst- og udviklingsstrategi.	Strategien indeholder generelle indsatsområder, og ikke konkrete uddannelsesindsatser igangsat af forskellige aktører. Regionen anerkender Trekantområdets bidrag på området, og arbejder allerede på nuværende tidspunkt sammen med Trekantområdet. Derudover vil regionen også i fremtidige indsatser gerne samarbejde med Trekantområdet som partner på uddannelsesområdet.
Odense Kommune	Der savnes et mere nuanceret billede af, om problemstillingerne omkring sundhed og uddannelse er de samme eller lige store i de forskellige dele af den syddanske region, eller om der er forskelle inden for regionen, der kræver særlige subregionale indsatser.	I sundhedsprofilerne, Uddannelsesbarometeret og i Kontur, følges problemstillingerne omkring sundhed og uddannelse og forskellene inden for regionen belystes. Behovet for særlige indsatser kan bl.a. tages op i byregionale udviklingsaftaler.
Decentral uddannelsesstruktur og adgang til uddannelsesinstitutioner		
Tønder Kommune	Kommunen bakker op om den decentrale uddannelsesstruktur og påpeger et behov for øget uddannelsesudbud lokalt, og henviser til, at det kan etableres gennem fjernstudiemiljøer eller oprettelse af satellitter på UC-niveau.	Regionen har bidraget til at undersøge potentialerne i at etablere studiestøttende tilbud for fjernstuderende der primært er bosiddende i Tønder Kommune.
KKR	Der fremhæves et behov for, at regionen sørger for en decentral struktur på uddannelsesområdet f.eks. via administrativ stordrift, men decentral afvikling af uddannelsesaktiviteter således flere unge får uddannelsesaktiviteter tæt på. Eksempelvis tættere geografisk udbud af tekniske uddannelser. Tilgængelighed til uddannelsesinstitutioner fremhæves som vigtig.	Regionen har på forskellig vis og sammen med de relevante aktører arbejdet for en decentral uddannelsesstruktur og den bedst mulige tilgængelighed til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, bl.a. gennem de muligheder regionen har i forbindelse med afgivelse af høringssvar og ved at understøtte etableringen af Campus-miljøer og uddannelsesruter. Arbejdet for en decentral uddannelsesstruktur vil fortsætte, bl.a. i forbindelse med det kommende EUD-udbud, hvor regionen har en koordinerende rolle og skal indstille til ministeren for børn, undervisning og ligestilling om den stedlige placering af grundforløb 1 og grundforløb 2. Endvidere har regionen bidraget til at undersøge potentialerne i at etablere studiestøttende tilbud for fjernstuderende der primært er bosiddende i Tønder Kommune.
Bramming Lokalråd	"Der er behov for at man bevarer/etablerer skoler og uddannelsesinstitutioner i de mindre byer og tæt på offentlige transportmuligheder."	
FOA	På side 13. vil man arbejde for at fastholde uddannelse i yderområderne og det er vi enige i, men hvordan passer det sammen med Regeringens centraliseringer? Det vil kræve en indsats for både at bevare de nuværende uddannelsesinstitutioner, men Syddanmark skal også tiltrække og starte flere uddannelser, så de unge bliver i området.	
Haderslev	Savner fokus på at udvide uddannelsesmulighederne i regionen for at kunne tiltrække og fastholde unge borgere.	I forhold til placering af grundskoler henvises til kommunerne.

Uddannelse (s. 12-15)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Social arv og gennemførelse af ungdomsuddannelser		
Varde Kommune	Der savnes en fælles indsats for at skabe chancelighed og bryde den sociale arv, og mener det er afgørende, at de regionale og kommunale indsatser koordineres og støtter op om at skabe den bedst mulige chancelighed.	Regionsrådet og Syddansk Uddannelsesaftale har de seneste 4 år arbejdet for at styrke de unges forudsætninger. Det vil fortsat være et indsatsområde i den kommende handlingsplan på uddannelsesområdet.
Tønder Kommune	Tønder Kommune ønsker fokus på, at flere gennemfører en kompetencegivende uddannelse og peger på, at fælles uddannelses og vejledningsmiljøer på tværs af kommunens UU og arbejdsmarkedsområdet samt uddannelsesinstitutionerne kan vende udviklingen på frafald i erhvervsuddannelserne.	Det er et fokusområde for regionen, at flere unge gennemfører en kompetencegivende uddannelse. Der er igangsat flere projekter for at reducere frafaldet på erhvervsuddannelserne. Som opfølgning på vækst- og udviklingsstrategiens afsnit om uddannelse udarbejder regionsrådet og Syddansk Uddannelsesaftale en handlingsplan for 2016-2017, hvor indsatsen for de kommende to år vil blive udfoldet yderligere.
Mål på arbejdsmarkedsområdet		
Fynsk Erhverv	Anbefaler, at der indføres et eller flere arbejdsmarkedsrelaterede mål, der fokuserer på at sikre, at alle ledige jobs- ordinære som praktikpladser- i de syddanske virksomheder kan besættes med kvalificeret arbejdskraft (de såkaldte rette match).	<p>Et særligt fokusområde i strategien er at bidrage til et arbejdsmarked i balance, hvor udbud matcher efterspørgslen. Udover de forskellige initiativer, der er i gang på uddannelses- erhvervs- og beskæftigelsesområdet, er Region og KKR Syddanmark, som opfølgning på strategien blevet enig om at styrke indsatsen yderligere med "kvalificeret arbejdskraft" som et ud af tre aktivitetsspor i en fælles aktionsplan. Indsatsen skal sikre en stærk og koordineret syddansk indsats mellem erhvervs- uddannelses- og beskæftigelsesområderne i Syddanmark ved bl.a. at styrke dialogen mellem de eksisterende fora på områderne (Vækstforum, de regionale arbejdsmarkedsråd, styregruppen for Syddansk Uddannelsesaftale, KKR mv).</p> <p>Det nuværende udkast til den nye vækst- og udviklingsstrategi indeholder to arbejdsmarkedsrelaterede mål (20 pct. målsætningen og 25 pct. målsætningen). Begge målsætninger har til formål at imødekomme virksomhedernes vanskeligheder med at tiltrække den relevante og fornødne arbejdskraft. Derudover er flere af indikatorerne, der er udvalgt til at følge udviklingen på de overordnede mål (attraktiv, aktiv og produktiv) også relevante for arbejdsmarkedet, bl.a. uddannelsesniveau og beskæftigelse. Det er derfor Region Syddanmarks vurdering, at der ikke er behov for yderligere arbejdsmarkedsrelaterede mål.</p>

Grønne muligheder (s. 30-37)

Grønne muligheder (s. 30-37)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Generelt		
DN svendborg	Der savnes opmærksomhed på helheden og naturens tilstand, landbruget og konsekvenserne af en intensiveret udnyttelse. Strategiens fokus på Grønne muligheder er ikke nok, der efterlyses en anden strategi end bare at dømme "legeplads", design og turisme.	Med strategiens indsatsspor er der fokus på en bæredygtig udvikling og opmærksomhed på, at udviklingen stiller høje krav til beskyttelse af miljøet og dermed også syddanskernes sundhed og adgang til rent drikkevand. Delmålene under grønne muligheder handler derfor om at skabe robuste grønne rammer og at få miljøindsatsen tænkt mere aktivt ind i udviklingsindsatsen især i forhold til udviklingen i by- og landområder.
Vejle Kommune	Kommunen opfordrer til, at tankegangen og den adgang til viden og internationalt netværk, som kommunens deltagelse i 100 Resilient Cities giver, tænkes ind i den regionale vækst- og udviklingsstrategi især på klimaområdet, det sociale og sundhedsområdet samt i forhold til smartcity konceptet. Netværket 100 Resilient Cities arbejder for at gøre byerne "robuste" ift. at klare fremtidens udfordringer.	I strategien er der fokus på at ruste Syddanmark og syddanskerne til fremtidens udfordringer bl.a. ved at skabe gode muligheder for et "godt liv" for borgere og virksomheder. Det er derfor vurderingen, at tankegangen er afspejlet i strategien.
Klimatilpasning		
Esbjerg Kommune	Det foreslås, at indsatsen omkring klæggravning flyttes fra klimatilpasning til side 37 om råstoffer. Desuden ønskes, at Regionen præciserer væsentligheden af at planlægge for nye klæg-områder, idet det er mere hensigtsmæssigt at have tilgængelige ressourcer på planlagte lokaliteter fremfor at skulle handle på et uoplyst grundlag i forbindelse med en akutsituation.	Region Syddanmark er opmærksom på behovet for kortlægning af klæg som grundlag for en kvalificeret planlægning på området. Derfor har regionsrådet afsat 1 mio. kr. til dette arbejde. Indsatsen er beskrevet under klimatilpasning netop for at fremhæve betydningen af at sikre klæg til diger i Vadehavsområdet. Men Regionen er enig i, at det også vil være relevant at klæg omtales i råstofafsnittet. <i>Det foreslås, at kortlægning af klæg omtales i råstofafsnittet</i>
Klimaforebyggelse		
Kolding Kommune	Der opfordres til, at Region Syddanmark og kommunerne anvender det samme værktøj til at opgøre CO ₂ -udledningen. Kommunen påpeger, at KL's værktøj "CO ₂ -beregner" er mere detaljeret og mere retvisende end regionens værktøj.	Kommunens indvending beror på den faglige misforståelse, at der er tale om sammenlignelige modeller eller værktøjer. Det er ikke tilfældet. KL's CO ₂ -beregner forudsætter kommunernes egne indberetninger. Men da kommunerne opgør og registrerer deres data forskelligt og med varierende detaljeringsgrad, kan der ikke foretages sammenligninger mellem kommunerne og over tid. Yderligere har de lokale opgørelser den store udfordring, at de lagt sammen ikke vil svare til det nationale forbrug. I et samarbejde med Danmarks Statistik foretager regionen derfor en opgørelse, der i en top-down approach tager udgangspunkt i tilgængelig national og regional statistik om det samlede energiforbrug og fordeler denne på

Grønne muligheder (s. 30-37)

Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
		baggrund af lokal viden om erhvervsstrukturen, bygningsmasse, pendlingsmønstre, brændselskilder mv. Det betyder, at opgørelsesmetoden er ens på tværs af kommunerne. På den baggrund stiller regionen et datasæt til rådighed, som giver mulighed for sammenligning på tværs af kommuner og over tid.
Sønderborg Kommune	Det foreslås, at der arbejdes med mere ambitiøse mål, hvis der ønskes en effektiv afsætningskanal for de Syddanske virksomheder lokalt, og dermed skabe bedre vilkår for udvikling af produkter til det globale marked med regional vækst til følge.	Det er vurderingen, at målet om en 40 pct. reduktion i 2020 er et ambitiøst mål, der er også er i tråd med den nationale målsætning.
Råstoffer		
Aabenraa Kommune	Aabenraa Kommune foreslår et stærkere partnerskab eller et pilotprojekt mellem kommune og region om råstofgravning og byudvikling ved Rødekre.	Regionen indgår gerne i dialog om rammerne for et partnerskab i det omfang, det hænger sammen med regionens arbejde med jordforurening og råstoffer.

Levende byregioner (s. 38-47)

Byer og byregioner (s. 40-41)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Generelt		
Billund Kommune	Kommunen bakker op om indsatssporet "levende byregioner", men ønsker mere nytænkning.	Regionen vil med "levende byregioner" igangsætte indsatser, der ikke bare skal skabe udvikling i alle byer og landdistrikter i Syddanmark, men også positionere regionen i national og international sammenhæng. Regionens engagement i den byregionale udvikling er unikt inden for regional udvikling i Danmark, og da indsatssporet er en bred samarbejdsplatform, der løbende kan udvikles, er sporet også åbent for nytænkning og nye indsatser. Indsatsen er netop nu under konkretisering i aktionsplanen.
Odense Kommune Byregion Fyn	Kommunen ønsker, at Odenses funktion som regionens storby og særlige vækstdriver får anerkendelse i strategien. Der efterspørges et langt større fokus i vækst- og udviklingsstrategien på, hvordan Region Syddanmark konkret vil understøtte Odense som en stærk vækstdriver for den syddanske region. Et forslag er, at kortet med det regionale bymønster, hvor Odense er vist med samme størrelse som Esbjerg, Kolding og Vejle ændres, så Odense vises med en signatur, der svarer til det faktiske størrelsesforhold mellem byerne.	Strategien sigter på at udvikle alle byer og områders forskellige potentialer gennem en fælles indsats. Regionen ønsker i det lys ikke at foretage en rangordning eller markering af bestemte byer eller områders værdi i forhold til andre. Men i det byregionale indsatsspor kan der fx udarbejdes specifikke udviklingsaftaler, der tager afsæt i de lokale behov og styrker. Regionen indgår her gerne i en dialog med Byregion Fyn og Odense Kommune om udviklingen af Odense og Fyns rolle. Det foreslås at kortet med det regionale bymønster i strategien rettes til, så størrelsesforholdet mellem byerne tydeliggøres.
FOA	Der efterspørges en indsats for større synlighed if.t. til de muligheder og kvaliteter man kan finde i Syddanmark	Regionen er enig i, at der er behov for en større synliggørelse af syddanske muligheder og kvaliteter. Det er også årsag til, at et af de overordnede mål for strategien er "et attraktivt Syddanmark". Regionen arbejder løbende for at synliggøre syddanske kvaliteter og styrker især gennem indsatserne inden for turisme og bosætning. Derudover støtter Vækstforum og Regionsrådet projekter, der skal styrke virksomhedernes muligheder for at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft. Det sker blandt andet ved at synliggøre de attraktive job og det gode liv i regionen.
Trekantområdet	De 6 kommuner i Trekantområdet ønsker at kommende politiske møder mellem Region Syddanmark og de 6 kommuner om udmøntning af den regionale vækst- og udviklingsstrategi og aktionsplanen sker på fælles møder med deltagelse af alle 6 kommuner.	Der arbejdes på at arrangere et politisk temamøde mellem regionen og de syddanske kommuner om opfølgningen af strategien i foråret 2016. Derudover kan det i forbindelse med udarbejdelse af en evt. udviklingsaftale for Trekantområdet være hensigtsmæssigt at gennemføre et fælles politisk møde.
DN Svendborg	DN Svendborg beklager, at de levende byregionbånd efterlader resten af regionen som udkant.	Strategien sigter på at udvikle alle byer og områders forskellige potentialer gennem en fælles indsats. Det byregionale indsatsspor retter sig derfor ikke kun mod de store byer, men også de mindre byer og landdistrikter.
Bramming Lokalråd	Regionen skal være opmærksom på, at regionens interesser /visioner bør handle om hele regionens geografi og ikke bare de største byer.	

Byer og byregioner (s. 40-41)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Sammenhæng mellem byregionerne		
Odense Kommune Byregion Fyn Varde	Der efterspørges en tydeligere rollefordeling mellem regionens byer, byregioner og områder bl.a. gennem byanalyser.	Strategien sigter på at udvikle alle byer og områders forskellige potentialer gennem en fælles indsats. Regionen ønsker i det lys ikke at der i strategien foretages en rangordning eller markering af bestemte byer eller områders værdi i forhold til andre. Men i det byregionale indsatsspor kan der fx udarbejdes specifikke udviklingsaftaler, der tager afsæt i de lokale behov og styrker. Formålet med den byregionale indsats er. bl.a. at identificere styrker og roller i dialog med kommunerne.
Odense Kommune Byregion Fyn	Der efterlyses konkrete fælles udviklingsinitiativer mellem de fire byregioner	Der vil i aktionsplanen blive gennemført indsatser på det byregionale område, der bl.a. ser på sammenhænge på tværs af byregioner.
De byregionale samarbejder		
Varde Kommune	Region Syddanmark opfordres til, at tiltrækning af erhverv (herunder iværksætteri), tiltrækning af arbejdskraft, tiltrækning af uddannelser og infrastruktur understøttes i de byregionale samarbejder;	Som en del af indsatsen under aktionsplanen kan der udarbejdes specifikke udviklingsaftaler i de fire byregionale områder, der tager afsæt i de lokale behov og styrker.
Aabenraa	I det byregionale arbejde ønskes en analyse af relationerne mellem byerne, som grundlag for kommunens strategiarbejde.	De nævnte forslag til prioriteringer og konkrete indsatser vil der være mulighed for at gå videre med i de fire byregionale samarbejder såfremt, der i fælles dialog opnås enighed om indsatserne.
Sønderborg Kommune	Sønderborg finder det nødvendigt, at der indgås samarbejder i byregioner, som kan give de deltagende kommuner fordele på de områder, der samarbejdes om.	De overordnede principper for tildeling af udviklingsmidler beskrives i handlingsplaner på kultur-, uddannelses-, og erhvervsområdet.
SVUF	SVUF ser et behov for, at vækst- og udviklingsstrategien understøtter byregionernes udvikling både i forhold til rammebetingelser, men også i forhold til adgang til udviklingsmidler	
Tønder Kommune	Kommunen ønsker, at der åbnes mulighed for <ul style="list-style-type: none"> at lokale områder kan arbejde med at udvikle sig og gøres attraktive som en del af byregionen. Det kan ske i individuelle forløb og analyser, der tager højde for de særlige forhold, der gælder den enkelte by. at der gives mulighed for at landsbyer/landområder i partnerskab finder strategier og handlinger for, hvordan man arbejder på tværs af landsbyer henholdsvis hvordan man handler ift. at være en del af en byregion. Her er samspejlet med byregioner og de større byer vigtig og der skal arbejdes med, hvordan samspejlet bliver til gensidig gavn. 	
Haderslev Kommune	Haderslev Kommune opfordrer regionen til fortsat at medvirke til udviklingen af Haderslev Sygehus-området, som kan udgøre en vigtig og stor brik i mange af regionens og områdets udviklingsmuligheder – både i forhold til erhverv i udvikling og levende by regioner.	

Byer og byregioner (s. 40-41)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Byregioner – beskrivelse af de fire byregioner		
Trekantområdet Danmark	Trekantområdet foreslår, at beskrivelsen af Trekantområdet gøres mere genkendelig i forhold til den vedtagne fælles planstrategi for de 6 kommuner Den fælles planstrategi for byregion Trekantområdet – en Metropol på vej - bygger på tre stærke fundament: Danmarks Produktionscentrum, kulturmetropol. De seks kommuner vil sammen arbejde på en række initiativer der understøtter disse tre overskrifter.	<i>Det foreslås, at beskrivelsen af Trekantområdet rettes til, så den nævner samarbejdet i Trekantområdet om de tre centrale samarbejdstemaer.</i>
URS	Det foreslås at beskrivelsen af landsdelen Sønderjylland på side 43 indledes med: "De sønderjyske kommuner Sønderborg, Aabenraa, Haderslev og Tønder, arbejder sammen i det sønderjyske koordinationsudvalg, hvor fælles interesser for landsdelen Sønderjylland varetages. Erhvervslivet, uddannelsesinstitutioner og de sønderjyske kommuner Sønderborg, Aabenraa, Haderslev og Tønder, danner desuden et offentligt-privat partnerskab i foreningen UdviklingsRåd Sønderjylland, med fokus på at udvikle landsdelens erhvervsklynger, rammebetingelser og relationer. Sønderjylland rummer særlige virksomhedskoncentrationer indenfor mekatronik/energieffektivitet, landbrug og fødevarer samt logistik og transport".	<i>De indledende tekster, der beskriver de fire byregioner har til formål at fremhæve byregionernes særlige kvaliteter og potentialer. For at holde linjen i beskrivelserne er det ikke muligt at medtage tekstforslaget i fuld længde. Det foreslås, at det sønderjyske koordinationsudvalg og samarbejdet under Udviklingsråd Sønderjylland nævnes kort i beskrivelsen af Sønderjylland.</i>
URS	Det foreslås at følgende indarbejdes på s. 43 (2.sidste punkt): "Der foreligger en sønderjysk vision for infrastrukturudviklingen i "Porten til Europa", der fokuserer på de nord-syd gående vej og jernbaneforbindelser. Visionen dækker hele Jyllands Korridoren og har dermed fokus på sammenhængen i den dansk-tyske infrastruktur."	<i>Det foreslås, at den sønderjyske vision for infrastrukturudviklingen skrives ind i beskrivelsen af Sønderjylland.</i>

Kultur (s.46-47)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Kort med eksempler på syddanske naturstyrker		
Nordfyns Kommune	Kortet side 47: Opfordrer til, at Gyldensteen strand vises. Endvidere nævnes Æbelø og Enebærodde som forslag. Der opfordres til, at nr. 19, Odense Fjord, udvides til at ramme den nordfynske kyst i Odense fjord, hvor der er væsentlige rekreative naturinteresser med Vigelsø, Klintebjerg og Enebærodde som åbenlyse elementer. Opfordrer til, at der vises større skovområder, fx skovene ved Langesø og Morud.	Kortet viser eksempler på syddanske naturstyrker og er derfor ikke en udtømmende liste. Større skovområder er ikke vist på kortet, men det er ikke et udtryk for, at skovområder generelt ikke er en naturstyrke. <i>Det foreslås, at markeringen af Odense Fjord udvides til at ramme den nordfynske kyst, og at Gyldensteens Strand og Æbeløområdet medtages som en naturstyrke på kortet.</i>
Aabenraa Kommune	Kortet med syddanske naturstyrker side 14: Benævnelsen "Bjergskov" rammer ved siden af, da det er et mindre geografisk område.	<i>Det foreslås, at betegnelsen Bjergskov ændres til "fjord- og sølandskab ved Aabenraa"</i>

Kultur (s.46-47)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Kerteminde Kommune	Kortet side 47: Det foreslås, at Kerteminde Fjord/ Kertinge Nor vises som eksempel.	<i>Det foreslås, at markeringen ved Odense Fjord tydeliggøres og udvides til også at dække Kerteminde Fjord/Kertinge Nor og at betegnelsen ændres til "Odense Fjord og Kertinge Nor området".</i>
Sammenhæng mellem kultur, erhverv og turisme		
FOA	Opfordrer til, at Syddanmark også synliggør den smukke natur og de mange oplevelser, der findes og de mange muligheder for at købe lokale råvarer, hvilket er en ny trend.	lagttagelsen om øget fokus på anvendelse af fødevarer og dyrkning af egne grøntsager er relevant. Der kan henvises til afsnittet om Oplevelseserhverv i Syddansk Vækstforums Handelingsplan for 2016-2017, hvor der er fokus på at udnytte de eksisterende kompetencer i fødevarerhvervet, herunder lokale fødevarer og gastronomi til at styrke udbuddet og fremme udviklingen i turismeerhvervet. <i>Det foreslås, at der laves en henvisning til forretningsområdet "oplevelsesøkonomi" i kulturafsnittet.</i>
Varde Kommune	Opfordrer til at prioritere indsætterne for at få naturen og kulturen til at spille sammen med turismeudviklingen, således der skabes gensidige synergier.	Det er Region Syddanmarks overordnede indgangsvinkel for kulturindsatsen, at kultur, kunst og oplevelser er med til at udvikle regionens byer og kyst- og landområder, og derigennem er medvirkende til at skabe en attraktiv region. Det vil blive indarbejdet i den kommende Kulturhandlingsplan, hvorledes der med tildeling af kulturmidler kan sikres synergi med andre oplevelsestilbud, herunder turisme, samt natur- og kulturressourcer. <i>Det foreslås, at der laves en henvisning til forretningsområdet "oplevelsesøkonomi" i kulturafsnittet.</i>
Tønder Kommune	Det foreslås, at der under indsatsen for kultur sættes en formulering op for, hvordan vi kan udvikle kulturen erhvervsmæssigt	
Konkrete formuleringer		
Landsbyforum Sønderborg Kommune (kultur)	Det foreslås, at der foretages følgende ændringer: S. 46: "Syddanmark skal være en spændende region at bo i og besøge" – rettes til "Syddanmark er en spændende region at bo i og besøge" S. 47: "Der skal være regionalt samarbejde mellem lokale og regionale myndigheder og aktører om at ..." – rettes til "Det kan blive et endnu bedre samarbejde mellem ..."	Formuleringerne er udtryk for et strategisk sigte for udviklingen i regionen. Region Syddanmark vurderer, at formuleringerne ikke bør ændres.

Stærke forbindelser (s. 48-55)

Infrastruktur (s.51-52)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Esbjerg Kommune	Esbjerg Kommune opfordrer til, at godstransport fremhæves enten i teksten, i delmålene eller som et eksempel – oplagt kunne Esbjerg Havn nævnes som den fragtmæssige pendant til Billund Lufthavn, der i meget høj grad er: "med til at forme vores økonomiske udvikling og vores synlighed internationalt".	Syddanmark har flere havne, der har betydning for godstransporten i Syddanmark, og ønsker derfor ikke at fremhæve enkelte havne, men Regionen er enig i, at godstransport bør fremhæves i teksten. Esbjerg havn er i øvrigt også medtaget på kortet på s. 51 over den fysiske infrastruktur i Syddanmark. <i>Det foreslås, at godstransport skrives ind i teksten på side. 51.</i>
Faaborg-Midtfyn Kommune	Det ønskes, at en Fyn-Als bro prioriteres højt, og at dette afspejler sig i regionens vækst- og udviklingsstrategi.	Den syddanske infrastrukturindsats herunder de tre fælles prioriteter, der er fremhævet i strategien er resultat af en langvarig og tæt koordinering mellem KKR, regionen og øvrige interessenter. Det udelukker dog ikke, at der fx i de byregionale indsatser kan samarbejdes om andre syddanske infrastrukturbehov. Samarbejdet om Fyn-Als forbindelsen fortsætter derfor også som aftalt med henblik på en ny trafikberegning ved hjælp af landstrafikmodellen.
Sønderborg Kommune		
7 borgersvar		
Foreningen Als-Fynbroen		
Kerteminde Kommune	Det foreslås at Lindø port of ODENSE og Langeskov station vises på kortet på s. 51	<i>Det foreslås, at kortet opdateres, så Lindø port of Odense og Langeskov station medtages på kortet.</i>
Nordfyns Kommune	Det foreslås, at Bogense Havn og Marina med erhvervshavn, Otterup Lystbådehavn (også kaldet Egense Dybet), samt Klintebjerg Havn bliver vist på kortet på s. 51	Kortet medtager kun havne med færge- eller godstransport. Bogense Havn og Marina med erhvervshavn, Otterup lystbådehavn samt Klintebjerg Havn Lystbådehavne fremgår derfor ikke af kortet.
Odense Kommune	Under levende byregioner er der for Trekantområdet beskrevet en indsats for en fælles regional banestrategi. Odense Kommune vil opfordre til, at denne fælles banestrategi kommer til at omfatte hele Region Syddanmark, bl.a. for at sikre en optimal betjening i hele regionen, så det samtidig også sikres, at Timemodellens fordele udnyttes optimalt.	Banestrategien omfatter hele Region Syddanmark, og Region Syddanmark er enig i, at den er afgørende for at sikre optimal udnyttelse af timemodellen. Derfor er banestrategien også nævnt som en fælles indsats under infrastruktur på s. 51.
Odense Kommune	Odense Kommune savner derfor en klar stillingtagen til, hvordan Odense og Fyn konkret skal indgå i Jyllandskorridorsamarbejdet samt i de strategier og projekter, der skal udspringe af samarbejdet.	Samarbejdet i Jyllandskorridoren er i en udviklingsfase, hvor en administrativ styregruppe forbereder det fremtidige samarbejde bl.a. gennem en fælles politisk erklæring. Odense kommune er repræsenteret i styregruppen sammen med Slesvig-Holsten og Hamborg, de tre vestdanske regioner, Aarhus og Aalborg. Der er tale om et dynamisk samarbejde, der ikke skal fokuseres snævert i strategien. Men Region Syddanmark ser gerne en stærkere markering af de syddanske og vestdanske interesser i samarbejdet.
Odense Kommune Byregion Fyn	Der opfordres til at regionen "revurderer deres manglende deltagelse i udarbejdelsen af den fynske strategiske infrastrukturplan, som er sat i gang i regi af Borgmesterforum Fyn".	Region Syddanmarks infrastrukturindsats bygger på de aftalte syddanske prioriteter, som er resultat af en tæt koordinering mellem KKR, regionen og øvrige stakeholdere. Som led i en samlet udviklingsaftale for Byregion Fyn drøfter Region Syddanmark også gerne infrastrukturelementer udover de tre syddanske prioriteter
Byregion fyn Udvikling Fyn	Byregion Fyn vil opfordre til, at regionen bakker op om behovet for en snarlig udvidelse med et tredje spor på E20, og at det indskrives i den Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi.	Færdiggørelsen af vedtagne infrastrukturprojekter som udvidelsen med et tredje spor på E20 har en meget høj prioritet, da de ses som en forudsætning for de syddanske prioriteter. Udvidelsen er nævnt på s. 51 i forbindelse med kortet, men regionen er enig i, at det bør fremhæves yderligere.

Infrastruktur (s.51-52)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
		Det foreslås, at vedtagne infrastrukturprojekter, der endnu ikke er gennemført, fremhæves i hovedteksten på s. 51.
Tønder Kommune	Det foreslås, at Regionen støtter et forslag til parallelvejens mulige forløb i Sønderjylland og Slesvig-Holsten som en forlængelse af en kommende midtjysk motorvej. Forslaget indebærer, at parallelvejen underkastes en fælles dansk-tysk trafikanalyse.	En ny midtjysk motorvej til grænsen er en del af de regionale prioriteter – og dermed med i strategien allerede. Det er i dansk-tysk transportkommission i efteråret 2015 aftalt, at der gennemføres en strategisk analyse af en vestlig vejstruktur i Jyllandskorridoren.
Aabenraa Kommune	Der ønskes fokus på, at combiterminalen i Padborg kan styrke sin konkurrencekraft i forhold til fremtidens efterspørgsel på bæredygtige transportformer.	Strategien har ikke forholdt sig til nye infrastrukturprojekter, da de tre fælles syddanske prioriteter også i den kommende strategiperiode, vil være retningsgivende for den syddanske indsats på infrastrukturområdet.
Varde Kommune	Varde Kommune ser gerne, at Rute 11 fra Kors kroen til Varde By prioriteres	Når det vedtagne dobbeltspor mellem Tinglev og Padborg realiseres, forventes det også at styrke udviklingen i Padborg.
Ærø Kommune	Der savnes, særskilt for øerne, en positiv opmærksomhed på og opbakning til ønsket om optimeret færgebetjening med takster efter landevejsprincippet.	De tre fælles prioriteter, der er fremhævet i strategien er resultat af en langvarig og tæt koordinering mellem KKR, regionen og øvrige stakeholdere. Regionen bakker dog gerne op om en god betjening af øerne i regionen, og indgår gerne i en politisk dialog herom.
URS	Det bør på side 52 beskrives, hvorledes det syddanske mobilitetsråd vil arbejde sammen med den dansk-tyske Transportkommission.	Strategien beskriver arbejdet i en lang række fora, men beskriver ikke samarbejdet og den løbende koordinering, som naturligvis finder sted mellem disse. Regionen vil arbejde for, at når transportkommissionen til sommer forventes at afholde et møde med en bred kreds af interessenter inviteres Mobilitetsrådet også.
Delstatsregeringen Schleswig-Holstein	Der opfordres til at udbygge den grænseoverskridende infrastruktur ved Jyllands-korridoren betydeligt mere end det tidligere er aftalt. Der anbefales en fortsættelse af arbejdet i transportkommissionen, også efter den fælles rapport er godkendt, så man vil kan følge op på de i rapporten nævnte projekter.	Infrastruktur i jyllandskorridoren er et fælles indsatsområde i strategien. Region Syddanmark vil derfor bakke op om en fortsættelse af arbejdet i transportkommissionen.
FOA	Der opfordres til at arbejde for en bedre tilgængelighed i Syddanmark: "Tilgængeligheden/Infrastrukturen i Syddanmark skal også forbedres, for det er meget svært at komme rundt i Regionen. Det er ikke alle der har råd til en bil eller måske to biler, fordi der skal køres i hver sin retning".	Regionen er enig i, at der skal arbejdes for at forbedre infrastruktur og mobilitet i Syddanmark både ift. vejnettet og ift. den kollektive trafik. Det er derfor også en central indsats i vækst- og udviklingsstrategien, som vil blive fulgt løbende med den overordnede udviklingsindikator, der er opstillet for "god tilgængelighed" på s. 5 i strategien.
LO	Det foreslås, at kredsen i Syddansk mobilitetsråd (s. 52) gøres bredere, og udvides med en repræsentant fra LO.	Behovet for en udvidelse af deltagerkredsen i Syddansk mobilitetsråd, vil indgå i overvejelserne om mobilitetsrådets arbejde med opfølgning på strategien.
LO	Efterspørger en omtale af udbygning af 2. og 3. etape af Odense Letbane ikke er omtalt	Af fremtidige, endnu ikke besluttede projekter er kun de syddanske prioriteter omtalt. Men 1. etape af letbanen er nævnt i forbindelse med kortet over den syddanske infrastruktur på s. 51.
LO	Der efterspørges en vision for den fremtidige strukturering af trafiksselskaberne. Derudover spørges til, hvordan busstrafikken konkret understøtter uddannelsesinstitutionerne og erhvervsudviklingen?	Der er udarbejdet en fælles vision, som også omfatter organisatoriske emner. Visionen er kort nævnt s. 52 under overskriften "kollektiv trafik". Den regionale busstrafik understøtter i høj grad tilgængeligheden til ungdomsuddannelser i hele Syddanmark, men udover den generelle busbetjening, er der ikke igangsat særlige

Infrastruktur (s.51-52)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
		indsatser inden for bustrafikken ift. at understøtte erhvervsudviklingen. Der henvises i øvrigt til de tre fælles syddanske infrastrukturprioriteter, der i høj grad understøtter erhvervsudviklingen i Syddanmark.
LO	Der savnes sammenhæng i den kollektive trafik på Fyn bl.a. ønskes her fokus på Svendborgbanen. Der ønskes initiativer i forhold til det politiske system.	Svendborgbanen er en del af den regionale banestrategi, og vil indgå når indsatsen konkretiseres.
Fynsk Erhverv	Der opfordres til, at udvidelsen af den Fynske motorvej får regionens absolut højeste prioritet og at det bliver et syddansk delmål. Det samme ønskes ift. reduktion af broafgifterne over Storbælt	Region Syddanmark arbejder for at de besluttede projekter gennemføres. Projekterne er allerede nævnt i strategien, men regionen er enig i, at det kan tydeliggøres. Muligheden for en fælles kommunal-regional syddansk indsats for reduktion af broafgifterne over Storebælt kan tages op i forbindelse med drøftelserne af en samlet udviklingsaftale for Byregion Fyn. <i>Det foreslås, at færdiggørelse af besluttede projekter fremhæves i strategien</i>
Hærvejskomiteen	Kapacitetsgrænsen på Vejlefjordbroen vil blive overskredet omkring 2020-22, så Hærvejskomiteen opfordrer til at strategien i endnu højere grad understreger en hærvejsmotorvejs betydning for regionens vækst- og udvikling, og at de nødvendige analyser (trafikale, tekniske og natur- og miljømæssige analyser) gennemføres hurtigst muligt.	En hærvejsmotorvej er en syddansk prioritet, og er derfor højt prioriteret. En mere detaljeret stillingtagen bør afvente ministeriets yderligere beregninger.
Bramming Lokalråd	Lokalrådet stiller forslag om, at behovet for en bevarelse og modernisering af Grindsted banen undersøges "ved at spørge dem som vil og kan nyde godt af en fast forbindelse til /fra Billund Lufthavn".	Regionen har fået gennemført en yderligere analyse (ud over Trafikstyrelsens). På den baggrund ser regionen ikke behov for yderligere analyser.

Digital infrastruktur (s.53)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Fynsk Erhverv	Efterspørger en markant højere ambition på digital infrastruktur.	Vækst- og udviklingsstrategien er en dynamisk platform, der kan tilpasses udviklingen og ny viden. Hvis der opnås enighed om at der er behov for nye mål/indsatser hen ad vejen, kan de derfor justeres. Derudover vil der være mulighed for at tage ønsket op i drøftelsen af en eventuel fælles kommunal og regional udviklingsaftale for byregion Fyn
Varde Kommune	Varde Kommune vil opfordre til, at det mobile bredbånd prioriteres som en væsentlig forudsætning for fortsatte gode og attraktive levevilkår i Syddanmark og som en forudsætning for effektiv og konkurrencedygtig offentlig og privat produktion.	Digital infrastruktur er et prioriteret område i strategien netop fordi den digitale infrastruktur er et vigtigt fundament for et moderne velfærdssamfund og væksten og udviklingen i Syddanmark.

Dansk-tysk samarbejde og internationale forbindelser (s.54-55)		
Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Esbjerg Kommune	I opstillingen af vigtige temaer i den grænseoverskridende indsats mangler Det Trilaterale Vadehavssamarbejde.	Det foreslås, at Det Trilaterale Vadehavssamarbejde tilføjes i strategien under Indsatser, side 55.
Varde	Varde Kommune opfordrer til, at strategien målrettes tiltag der både skaber varig vækst og velfærd med afsæt i de stedbunde kvaliteter på tværs af den dansk-tyske grænse.	Strategien henviser allerede til, at strategisk kultursamarbejde på tværs af grænsen er et vigtigt tema i den grænseoverskridende indsats. I drøftelserne af en udviklingsaftale for Sydvestjylland kan også indgå vækst og velfærd der inddrager de stedbundne kvaliteter i Vadehavsområdet.
Stadt Flensburg	Tillægget til Den Regionale Udviklingsplan rummer en vision for det dansk – tyske samarbejde. Der efterspørges en tilsvarende vision ifbm vækst- og udviklingsstrategien.	Region Syddanmarks vision i vækst- og udviklingsstrategien handler om det gode liv i en attraktiv, aktiv og produktiv region. Denne vision omfatter alle strategiens områder, herunder også det grænseoverskridende samarbejde. Det dansk-tyske og internationale samarbejde skal levere et tydeligt bidrag til opfyldelsen af vækst- og udviklingsstrategiens mål.
Stadt Flensburg	Ifbm en bedre togforbindelse på nord-syd-aksen ønskes en stærkere markering af den projekterede grænse-banegård, der kan være et af de vigtigste grænseoverskridende tiltag.	Det foreslås, at arbejdet med en grænsebanegård skrives ind i teksten om Jyllandskorridoren på s. 55.
Stadt Flensburg	I afsnittet "Levende byregioner" bør sondres mellem Grænsetrekanten og Region Sønderjylland-Schleswig, både hvad angår den områdemæssige udstrækning og tematisk.	Region Syddanmark er opmærksom på forskellen til Region Sønderjylland-Schleswig. Det foreslås, at forskellen tydeliggøres i strategien.
Stadt Flensburg	Emnerne "gensidig anerkendelse af afsluttet faglig uddannelse" og overvindelse af andre juridiske barrierer (f.eks. på området skibsfart på fjorden) skal prioriteres højere.	Flensborgs synspunkt kan tages op i de grænseoverskridende samarbejdsfora.
Tønder Kommune	Udvikling af tysk faget og tyskkompetencer kan løftes, hvis samarbejdet med skoler og ungdomsuddannelser på den tyske side sker med udgangspunkt i lokale ønsker og behov. Det ønskes, at Region Syddanmark kan medvirke til at sikre konstruktive forhandlinger med beslutningstagere.	Region Syddanmark følger med interesse Tønder Kommunes initiativ vedrørende tidlig tysk undervisning i folkeskolen. Den sproglige og kulturelle forståelse hen over grænsen er et vigtigt aspekt i det dansk-tyske samarbejde. Region Syddanmark går gerne i dialog med Tønder Kommune om forslaget.
Tønder Kommune	Kommunen fremhæver gevinsten ved at unge i de ældste klasser kan gøre sig erfaringer med internationale virksomheder på begge sider af grænsen. Det påpeges, at en samlet region vil stå stærkt i forhold til at få ændret lovgivningen, ligesom det vil sende et vigtigt signal i vores fælles arbejde for at styrke vores internationale samarbejder, hvis Region Syddanmark står sammen om at gøre praktik i udlandet mulig også for vores ældste elever i folkeskolen.	Region Syddanmark drøfter gerne mulighederne for indsats med Tønder Kommune. Regionen har ydet medfinansiering til Interreg-projektet Dansk-tysk kompetencecenter, som bl.a. har til formål at skaffe flere praktikpladser til danske elever, herunder praktikpladser syd for grænsen.
Tønder Kommune	Kommunen ser gerne, at strategien understøtter Sønderjyllands funktion som forbindelse mellem Skandinavien og Tyskland, Østrig og Schweiz på alle relevante indsatsområder. Centrale indsatsområder er infrastruktur, uddannelses tilbud, eksport, kultursamarbejde og det politiske samarbejde mellem de lokale myndigheder i Syddanmark og i Slesvig-Holsten.	Sønderjyllands funktion som forbindelsesled mellem Skandinavien og landene sydpå kan indgå i drøftelserne om den byregionale udviklingsaftale for Sønderjylland.

Dansk-tysk samarbejde og internationale forbindelser (s.54-55)

Afsender	Anbefalinger/bemærkninger	Forslag til håndtering
Delstatsregeringen Schleswig-Holstein	Det anføres, at Region Sønderjylland-Schleswigs erfaringer kan bidrage til udvikling og afprøvning af nye ideer til et tættere dansk - tysk samarbejde. Eksempelvis kan erfaringerne fra arbejdet med den dansk - tyske kulturaftale give inspiration til nye projekter i andre dele af den dansk-tyske grænseregion, eller i større områder i Slesvig-Holsten og Danmark.	<p>Region Syddanmark ser Region Sønderjylland-Schleswig som et relevant samarbejdsforum for det grænsenære samarbejde på områderne arbejdsmarked og kultur.</p> <p>Den dansk-tyske kulturaftale er et vigtigt element i det grænsenære samarbejde. Region Syddanmark har taget aktiv part i den nuværende kulturaftale gennem projektet "Boost – Kultur: Koncept: Konsum" og er i dialog med parterne om evt. deltagelse i en fremtidig kulturaftale 2017-2020.</p>